

Til: Fylkesmannen i Oslo og Viken
Fra: Ldir
Dato: 9.1.2019

Tilbakemelding på RMP for Oslo og Viken 2019-2022

Vi viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Oslo og Viken datert 21 desember 2018. Vi har lest Regionalt miljøprogram for Oslo og Viken 2019- 2022 og håper våre tilbakemeldinger er klargjørende.

Generell kommentar

Det oversendte miljøprogrammet for Oslo og Viken har en helhetlig tilnærming og innebærer en videreføring av sentrale prioriteringer og tiltak i de tidligere fylkesvise programmene.

Innledningsvis vil vi vise til regionalt miljøprogram som et overordnet strategidokument for jordbrukets miljøinnsats i fylket. I nytt Nasjonal Miljøprogram 2019-2022 kapittel 4.2.2 står det blant annet at i det regionale miljøprogrammet skal det være en beskrivelse av miljøutfordringer i fylket, og på bakgrunn av dette prioriteringer av hvordan man vil følge opp med tiltak. Det er også presisert i ny nasjonal instruks for regionale miljøtilskudd kap. 1.2 at prioriteringene i regionalt miljøprogram danner utgangspunkt for de fylkesvise tilskuddsforskriftene.

Med dette utgangspunktet mener vi miljøutfordringene og de prioriterte miljøområdene for Oslo og Viken er overordnet og med fordel kunne vært utdypet innledningsvis i programmet. Dette er viktig som grunnlag for målretting av tiltak.

Fra søknadsomgangen 2019 legger den nye nasjonale instruksen tydelige føringer for utformingen av de fylkesvise forskriftene, og denne nye modellen er en viktig føring for de regionale tiltakene. Imidlertid kunne det i programmet vært noe mer tydeliggjort vurderinger og prioriteringer rundt de tiltakene som skal benyttes.

Vedrørende omtalen av skjøtselsråd i Del 1: En ny modell med skjøtselsråd som erstatning for skjøtselsplan nødvendigjør god veiledning til søker. Viser til e-post fra Kaja Killingland, fungerende seksjonssjef, 09. januar 2019 med omtale av skjøtselsråd.

Når det gjelder konkrete spørsmål i henvendelsen har vi følgende kommentarer:

- TILSKUDD TIL BRATT AREAL

I alle fylker unntatt Østfold, Akershus, Vestfold og Finnmark er det obligatorisk å ha tilskudd til bratt areal. Tilskudd etter tiltaksklassene overflatedyrka og fulldyrka 1:3 og overflatedyrka og fulldyrka 1:5 skal gjelde alt areal fylket. Denne føringen som er gitt i jordbruksoppjøret 2018 vil gjelde Buskerud, men ikke Østfold., Oslo og Akershus. Utover

dette er det opp til fylkene å bestemme i hvilken utstrekning det skal gis tilskudd til bratt areal, dvs. hvilke tiltaksklasser som skal nyttes. Instruksen er ikke tydelig på hvorvidt det kan gjøres en geografisk avgrensning av tilskudd som ikke er omfattet av føringen fra jordbruksoppgjøret. I tråd med det generelle prinsippet for regionale miljøtilskudd om at tiltakene kan tilpasses regionalt for å sikre god målretting, legger vil til grunn at fylkene kan gjøre en geografisk avgrensning av tilskudd til drift av bratt areal som ikke er omfattet av føringen fra jordbruksoppgjøret. For Østfold, Oslo og Akershus må det derfor kunne gjøres avgrensinger for å sikre målrettet effekt av tilskuddet. Hensikten med tilskudd til drift av bratt areal er å kompensere for driftsulemper for å bidra til fortsatt drift av arealene. Vi stiller spørsmål ved om det finnes andre mer hensiktsmessige avgrensinger enn marin grense som kan bidra til god målretting av tilskuddet.

- MILJØAVTALE

I utkastet til miljøprogram for Oslo og Viken er det lagt opp til at miljøavtale skal omfatte tiltak for redusert arealavrenning (trinn 1) og jordforbedrende tiltak (trinn 2). Tiltakene innenfor trinn 1 skal gjelde alt erosjonsutsatt åkerareal (erosjonsrisikoklasse 3 og 4) på foretaket og slik vi forstår det, i tillegg omfatte alle dråg og arealer langs åpent vann og flomutsatte arealer. I tillegg skal det være fangvekster på arealer der det har vært tidligkultur av poteter og grønnsaker. Trinn 1 vil innebære en forsterking av tiltaksgjennomføringen med sikte på redusert arealavrenning som kan gi grunnlag for et (visst) påslag i tilskuddet utover de ordinære tilskuddssatsene.

I flere vannområder i Østfold og Akershus er det i dag, gjennom miljøkrav i regionale forskrifter, ikke tillatt å jordarbeide arealer i erosjonsrisikoklasse 3 og 4 om høsten, og heller ikke dråg og flomutsatte arealer. Det er også krav om soner mot vassdrag. For disse arealene vil miljøavtalen ikke føre til økt oppslutning, men det vil gis en høyere kompensasjon for tiltakene gjennom miljøavtale trinn 1. Et ønsket utslag i disse områdene kan være at færre vil pløye før det sås høstkorn og at det brukes fangvekster etter høsting av potet og grønnsaker. For prioriterte områder som i dag ikke har disse forskriftsfestede regionale miljøkravene, kan miljøavtale trinn 1 føre til økt oppslutning om tiltaksgjennomføringen.

Jordforbedrende tiltak i trinn 2 forutsetter at foretaket først oppfyller alle vilkår i trinn 1. Det må forutsettes at tiltakene i trinn 2 skal forsterke tiltakene i trinn 1, antakelig mest på arealer med mye leire, lite humus og utfordringer med jordpakking og vanngjennomtrenging. På andre arealer er det ikke sikkert en vil oppnå så stor tilleggseffekt av trinn 2.

Miljøavtale er ment som et virkemiddel for å få en forsterket innsats i områder hvor det er behov for økt måloppnåelse, som for eksempel. økt tiltaksgjennomføring eller gjennomføring av flere miljøtiltak som samlet gir bedre effekt. Vi stiller derfor spørsmål ved at miljøavtalen foreslås gjort gjeldende for alle områder. Vår oppfatning er at miljøavtalen bør avgrenses til prioriterte områder hvor det er særlig behov for å øke tiltaksgjennomføringen.

Miljøavtale skal ikke nyttes som et generelt tilskudd for enkelttiltak og de ulike tiltakene/vilkårene i miljøavtalen må derfor ha en balanse innbyrdes slik at tilskuddet ikke

utgjør kompensasjon for å gjøre enkelttiltak. Fylkesmannen må vurdere hva som skal være hensiktsmessig tilskuddssats på denne bakgrunnen.

Avslutningsvis vil vi bemerke at også arealer med lavere erosjonsklasser enn klassene 3 og 4 er utsatt for erosjon og avrenning og at avrenning fra arealer i klasse 1 og 2 også kan ha uheldig påvirkning på vann og vassdrag. I omtalen av virkeområdet for miljøavtale bør det derfor skrives at tiltaket gjelder arealer i erosjonsrisikoklasse 3 og 4. I utkastet heter det at pionerblanding skal brukes på arealer med jordstrukturproblemer og dreneringsbehov. Vi vil tro at en såpass uklar avgrensning kan komme til å by på avgrensingsproblemer.

- SETERTILSKUDD

Av forenklingshensyn vil det ikke være adgang til differensieringen av setertilskuddet etter oppholdstid. I tråd med føringene for rulleringen av miljøprogram gitt i Prop 94 S (2017-2018), er det i instruksen forutsatt at kravet til oppholdstid skal være seks uker. Vi har fått innspill fra en rekke fylker om at mange søkere vil falle ut, dersom minstekravet til oppholdstid settes til seks uker. Vi har derfor anbefalt for departementet at kravet til oppholdstid senkes til fire uker. Vi avventer tilbakemelding fra departementet på hva som skal være kravet.

Andre kommentarer til forskriften:

- På side 18 § 22 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner skal rydding sløyfes under tiltaksklassene.
- § 28 Gras på arealer utsatt for flom og erosjon - her er vi litt usikre på hva som menes med hensyn til områder tilskuddet gjelder for. (Vi gjør oppmerksom på at automatisk fordeling av arealer og erosjonsklasser i RMP- kart gjelder kun tiltak «ingen jordarbeiding om høsten». Dette må kontrolleres manuelt om områdene det søkes tilskudd for er i erosjonsklasse 3 eller 4.)

